

ВАРЛАМ ШАЛАМОВ

ПАТИЦАТА

Превод от руски: Александър Талаков, 1994

chitanka.info

Планинският поток вече бе скован от лед, по бързите изобщо не личеше да се движи. Започваще и там да замръзва и месец по-късно от страшната, боботеща лятна вода не оставаше нищо, дори ледът се изпотълкваше, натрошаваше, размачкваше от копита, гуми валенки. Ала ручеят бе още жив, водата в него не спираше да диша — бяла пара се издигаше над топлиците и над късчетата незамръзнала земя.

Омаломощената дива патица се пльосна във водата. Ятото отдавна бе отлетяло на юг, а тя бе изостанала. Още беше светло, снежно — особено светло поради снега, покрил обезлистената гора, застлал всичко до хоризонта. Патицата искаше да си почине, после да се издигне и да полети — натам, подир ятото.

Нямаше сили за това. Страшна тежест в крилете ѝ я теглеше към земята, ала върху водата тя намери опора, спасение — топликът ѝ се бе сторил жива река.

Патицата още не беше успяла да се огледа, да си почине, когато острият ѝ слухолови звук, предвещаващ опасност. Това дори не беше звук, а грохот.

Отгоре, от снежния хълм, като се подхлъзваше по започналите да замръзват надвечер туфи трева, тичаше човек. Той отдавна бе съзрял и наблюдавал патицата с тайна надежда, и ето че тази надежда се създна — патицата кацна на леда.

Човекът се промъкваше към нея, но се подхлъзна, патицата го забеляза и тогава той затича, без да се крие, ала тя не можеше да лети — беше уморена. Трябваше ѝ само да се Издигне във въздуха и тогава освен злобни закани нямаше да я заплашва нищо друго. Но за да литне в небето, беше нужна сила в крилете, а патицата бе прекалено изтощена. Тя успя само да се гмурне, изчезна във водата, и човекът въоръжен с някакъв чепат клон, спря до топлика, където бе изчезнала тя, и зачака да се появи отново. Ами че все трябваше да излезе да диша.

На двадесетина метра имаше също такъв топлик и човекът видя, сипейки ругатни, че патицата бе минала под леда и сега бе в другия топлик. Ала и там не можеше да литне. Използваше секундите, за да си почива.

Човекът се опита да натроши, да намачка леда, но обувките му, същите от парциали, не ставаха за тази цел.

Блъскаше с тоягата по синкавия лед — откъртваха се малки парченца, но не можеше да го натроши. Човекът остана без сили и седна тежко задъхан върху леда.

Патицата плуваше в топлика. Човекът се затича, като псуваше и я замеряше с камъни, тя се гмурна и се появи в първия топлик.

Така се гонеха — човекът и патицата, докато се стъмни.

Настана време да се връща в бараката след неуспешния случаен лов. Човекът съжаляваше, че беше губил силите си за това безумно преследване. Гладът не му позволява да помисли както трябва, да си състави сигурен план, за да измами патицата, нетърпението на глада му бе подсказало погрешен път, лош план. Патицата остана сред леда, в топлика. Време беше човекът да се върне в бараката. Той не се бе опитвал да хване патицата, за да я свари и да я изяде. Но нали патицата е птица, мясо? Да я свари в тенекиеното канче или още по-добре — да я зарови в пепелта на огъня. Да я намаже цялата с глина и да я зарови в горящата лилава пепел или просто да я хвърли в огъня. Пламъците ще прогорят глинената обвивка и тя ще се разпука. Вътре ще има гореща, хълзгава мазнина. Тя ще потече по ръцете му, ще замръзвва по устните. Не, съвсем не за това човекът бе преследвал патицата. Смътно, мъгляво в главата му изникваха и се подреждаха други плахи кроежи. Да подари патицата на десетника и тогава той ще го задраска от зловещия списък, който се изготвяше през нощта. За този списък знаеше цялата барака и човекът се опитваше да не мисли за невъзможното, недостъпното — как да се спаси от етапа, как да остане тук, на тази командировка. Тукашният глад криво-ляво се понасяше, а човекът никога не търсеше по-добро от доброто.

Ала патицата остана в топлика. На човека му беше много трудно сам да вземе решение, да направи, да предприеме нещо, на което всекидневният живот не го беше научил. Не бе научен да преследва патици. Затова движенията му бяха безпомощни, непохватни. Не бе научен да мисли за възможността за такъв лов — мозъкът му не умееше да решава правилно неочакваните въпроси на живота. Той бе научен да живее в условия, които не налагат собствени решения, при които нечия воля, чужда воля, управлява събитията. Неочаквано трудно е да се намесиш в собствената си съдба, да я „пречупиш“. Може би така е по-добре — патицата да умира в топлика, човекът — в бараката.

Премръзналите, изподрани от леда ръце с мъка се стоплиха в пазвата му — човекът ги беше пъхнал и двете едновременно, като потръпваше от тъпата болка на завинаги измръзналите пръсти. В гладното му тяло имаше твърде малко топлина и човекът се върна в бараката, промъкна се до печката, ала пак не можа да се стопли. Тялото му не спираше да потръпва конвулсивно.

В бараката надзърна десетникът. И той бе видял птицата и това как обреченият на смърт се мъчеше да хване умиращата птица. На десетника не му се заминаваше оттук — кой знае какво го очакваше на новото място. Разчиташе с щедър подарък — жива птица плюс едни цивилни панталони — да умилостиви сърцето на техническия ръководител, който още спеше. Когато се събудеше, той можеше да задраска десетника от списъка — не онзи работяга, който беше хванал птицата, а него, десетника.

Както си лежеше, техническият ръководител механично размачкваше една цигара „Ракета“. И той бе видял през прозореца началото на лова. Ако хванат птицата, дърводелецът ще й направи една клетка и той ще я занесе на голямото началство, по-точно на жена му, Агния Петровна. И по този начин ще осигури бъдещето си.

Но птицата остана да умира в топлика. И всичко продължи така, сякаш тя изобщо не се беше появявала по тия места.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.